

Elías - Iskay Número

Profético nisqapa rasgokuna

Jeff Pippenger

2023-09-27

Ñawpaq qillqapiqa Elías-ta huk unanchasqa kasqanta riqsichirqanchik. William Miller-pa kamachikuyninkunaman hina, “unanchakunaqa” hukmanta aswan achka niyok kayta atin. Chayrayku, Elías unanchasqa hinaqa, Elíaswan Moiséswan iskaycha unanchasqamanta huk rakita hinallataq sut’inchayta atin. Elíaswan Moiséswan iskaycha unanchasqaqa tukuy Apocalipsis libropi purin, hinallataq ima nisqanta mana yachayqa, gracia p’unchay tukukuy manaraqpas kichasqa Apocalipsis libro willakuypi ima nisqanmanta mana yachaymi. Chayraykum kunanqa, Elías unanchasqawan reqsisqa wakin profetapaq k’askaykunata sut’ita rimanqanchik.

Kimsa hatun willakuykunatacharqanchik chay profétik nishqankuna kasqanta sayachinapaq. Chay hatun willakuykunapaq profeta Elías, Juan Bautista, hinallataq William Miller-mi kanku, pikunataq yuyaychasqa kachay hukninwan huknin tinkuchisqa símbolokuna hina reqsichin.

“Waranqa runakunam William Millerpa willakusqan chiqaq simita jap’iqankuta pushasqa karqanku, hinallataq Diospa kamachinkuna Elíaspa espiritunwan atiyinwan oqarisqa karqanku chay willakuyta willakunanpaq. Juan hina, Jesuspa ñawpaq puriqnin, chay llakikuypaq willakuyta willaqkunaqa yacharqanku sach’apa saphinman hach’ata churayta, hinallataq runakunata waqyachiyta wanakuymán hinallataqta allin rurayninkuna rikhuchinankupaq. Paykunapa testimoniunkuqa iglesiakunata rikch’arinanpaq, sinchitaq sonqonman chayanankupaq, hinallataq cheqaq kasqankuta rikuchinankupaq wakichisqa karqa. Hinaspa hamuq piñakuyman ayqekuyta waqyaspa chay hatun yuyaychay uyarichisqa kaptin, achkaq iglesiakunawan huñusqa kaqkunaqa hampiq willakuyta chaskirqanku; paykunapa qhepaman kutirisqankuta rikurqanku, hinaspa k’achaq waqaywan wanakuypaq, ukhu sonqo nanaywan, Diospa ñawpaqenpi pisiyaykukuspanku. Hinaspa Diospa Espiritun paykunapi samakuspa, qapariyta yanaparqanku: ‘Diosmanta manchakuychis, Payman hatunchayta qoychis; imaraykuchus juzgasqan pacha chayamunña.’” Early Writings, 233.

Elías, Juan Bautista, hinaspa Millerpas huk sapa espirituta chaskirqaku, chaymi paykunapa rurasqankuta pusarqan, hinallataq sut’icharqan. Paykunapa willakuyninqa karqan “iglesiakunata rikcharichinapaq, kallpawan sonqonkuta kuyuchinapaq, hinaspa qhawachinapaq” chay iglesiaskunapa “cheqaq kasqanta.” Ahabpa p’unchayninpi, Juan Bautistapa p’unchayninpi, otaq William Millerpa p’unchayninpi, mayqin iglesiaskunatachus rimapayarqaku, llapallankupas Laodiceapa ñawsa kayninta hap’ipusqaku, chay ñawsa kayqa ancha ukhu, ancha tutayaqmi karqan; chayrayku mensajetaqa chiqap, mana muyurichispalla willakunan karqan, hina “hacha sachapa sapinman churakusqa” hina. Chaypiqa probacionpa wichq’akuyta willaypas karqan; Juan Bautistapa mensajenwanqa chayqa karqan “hamunapaq kashaq phiñasqa” nisqapa amonestakuynin. Millerpa mensajenpas, “Diosmanta manchakuychik, paymanpas gloria qoychik; paypa juicio p’unchayninqa chayamunña,” nispá willakusqan, chay hamunapaq phiñasqamanta

amonestakuyllataqmi karqan.

Juanpa rimaynin waqyamura trompetahinataq. Payman qokasqa kamachiyqa karqan: “Llaqtayman huchankuta rikuchiy, Jacobpa wasinmanpas huchankunata” (Isaías 58:1). Manam runakunapa yachachisqan yachayta chaskirqanchu. Dioswan naturalezawanmi yachachiqninkuna karqanku. Ichaqa huk runam munakurqan Cristopaq ñanta ñawpaqta wakichananpaq, ñawpa profetakuna hina sinchita rimayninta uyarichiyta atispa, wañusqa llaqtata wanakuyman waqyachinanpaq. Mensajes Selectos, libro 2, 148.

Eliásqa kamachirqan paypa miraynin chay p’unchay akllanankupaq, Diosmanchu utaq Baalmanchu sirvinankupaq; chay mirayri mana imatapas rimarqanchu, chayqa Baalta akllaywan kikinchasqa kachkan.

“Manam karqachu kasqan hina allin, chiqap warnikuykunapas huchachaykunapas, aswan qayllapi, chiqanta mana qewispa rimanakuykunapas kay pachallapiqa mana hayk’aqpas nisqaykimanta aswan hatun munasqa karqanchu. Satanásqa hatun kallpawan uraykamusqa, tiempon pisillaña kasqanta yachaspa. Payqa kay pachata kususqa willakuy-llullakuykunawan hunt’achkan, Diospa llaqtantaq munanku sumaqlata, llamp’u simillawan rimapayasqa kayta. Huchapas mana allin ruraypas mana cheqnikusqachu. Rikuchiwareganku Diospa llaqtanqa aswan sinch’i, aswan sayasqa kallpachakuykunata rurana kasqanta, hayk’umuchkanña tutayata qhipaman ñit’ispa kutichinankupaq. Diospa Espiritunpa chiqap, qayllapi llamk’ayninmi kunanqa munakun aswan manaraq hayk’aqpas hina. Upallayay, mana yuyayniyuq kayqa chinkachisqa kanan. Chay qhellakuy, puñuysapa kasqanmanta rikcharinanchikmi tiyan; mana chayta hark’aspasqa, wañuyninchikman apawasun. Satanásqa umanchikkunapi hatun atiyiniyuq, kamachiq kallpayuqmi. Yachachiqkunapas runakunapas yanqa tutaya atiqkunapa ladonpi tarikuspa rikhuringankumanta peligropim kachkan. Kunanqa mana kanchu ima neutral posiciónpas. Llapañanchikmi sut’inchaywan allin kaqpa favorninpi kashanchik, otaq sut’inchaywan mana allinwan kуска. Cristo nerqa: ‘Pipas Mana Ñoqawan kasqaqa, Ñoqapa contraypin kashan; pipas Mana Ñoqawan huñuqaqa, ch’iqichinmi,’ ” Testimonies, volume 3, 327.

Juanqa, paypa pacha willakuypi “iskaychasqa nacionta” suticharqan “mach’aqwaypa miraynin” nispa. Milleritakunaqa qhepakamallataqmi paykuna pacha willakuypi iskaychasqa nacionta riqsichirqanku Babiloniapa ususinkuna kasqanta. Elijahchu, Juanchu, icha Millerchu kachun, kimsañinkumanta mana mayqinpas teólogo karqanchu. Llapaninkuqa runakunaq sapaq puriyininkumanta waqyaskaq karqanku.

“Jesúspi kaqninpi chiqaq kay, paypa willakusqan hina phuyu sunquyuk hina p’isturasqa kashaqtin, kay p’unchayninchiskunapipas cheqaqmi, chiqaqmi; chaskiqninpa yuyaynintapas allinmanta musuqyachinqa, ñawpaq p’unchawkunapi yuyaykunata musuqyachisqan hina. Cristo nisqa: ‘Sichus mana uyarisqankuchu Moisés, Profetakunatapas, manataqmi iñichisqa kanqakuchu, wañusqamanta huk runa kawsarimpas’ ” (Lucas 16:31).

“Huk llaqtakuna hina, Santo Espíritu-pa kamachiq, llaqa imatapas qhawaykuspa pusasqan urapi, Señorpa ñanninta wakichinanchik tiyan, evangeliota ch’uya kayninpi mast’arikunampaq. Kawsayniyuq unu mayuqa puriyinpi aswan hatunyapunqa, anchuyapunqataq. Llapa

chakrakunapi, qayllapi karupiwan, runakuna yapuy llank'anamanta, hinallataq yuyayta anchata hap'iq sapa p'unchay rantiy ranti llank'anakunamantapas waqyasqa kanqaku; hinaspa yachachisqa kanqaku experiencia-yuq runakunawan kуска—cheqaq kayta entiendiq runakunawan. Diospa ancha admiraypaq rurasqanrayku, sasa kay urqkunana qichusqa kanqaku, lamar qochaman wikch'usqataq kanqaku. Llank'asunchik, Jesúspi kaq cheqaq kaypa kallpanta mallikusqa runakuna hina.”

“Kay pachapiqa, huk qatinqinpi kaq ruwaykuna kanqa, chaykunam rikuchinqa Diosqa tukuy imapaspa kamachiqnin kasqanta. Cheqaq yachachiyqa sut'i, mana iskayrayay atina rimaywan willakusunqa. Cheqaqta willakuqkunana kallpachakusaqku cheqaqta rikuchinankupaq allin kamarisqa kawsayninkuwan, Diosman hina rimayninkuwanpas. Chayta ruraspankum, cheqaqta hark'aspanku atiyuq runakuna tukunku, hinallataq Diospa qosqan mana pantayniyuq churayninta cheqaqman churaypi kallpayoq tukunku.”

“Maykuna, cheqaqta reqsispankuña yachachisqanku, runakuna yuyayman qichurikuspa, pantasqa umakuna-man kikinkupa willakuy-hawqakuna mikhunata rakispanku, chayqa ancha pachañanña chaykunapaq, mayqenkunachus huk kutin evangelio willay llamk'aypi llamk'aqkuna karqanku, ichaqa mikhuna wasikunata, mikhuna qhatukunata, huk comercial llamk'aykunatapas kamachiyman aysasqa karqanku, filaman hamunankupaq, Bibliankuta allinta yachaykachaspa, Diospa siminta makipi hap'ispa, hanaq pacha angelkunawan kуска, Bibliamanta cheqaqta, espíritu mikhunata rakinankupaq. Kay llamk'ayqa kunan ancha kallpawan waqyaspa mañakun Diosmanta churaska llamk'aqkunata. Chaymantataq llapa atiyniyuq kayninqa sasachakuy urqkunaman ninqa: Qichusqa kay, lamar quchaman wikch'uykusqa kay,” Paulson Collection, 73, 74.

Elías, Juan, hinaspa Millerpas karqanku, chayrayku rikuchinku runakunata waqyasqa “aswan común” “llank'anakuykunamanta”; imaraykuchus, ñawpaqta cheqaqta yachachiq “runakuna” qhepamanqa “runa yuyaymanmi qhepakunku, hinaspataq pantasqa yuyayniyuqkunaman qunku kikinkupa willakuy-qewe fábulankunata.” Chay waqyasqa común runakunana qonqanku “seguro aplicación”-ta Bibliay profecíankunamanta hina “Dios qosqanman hina.” Iskay kuti, chay pasajepi Hermana Whiteqa sut'icharqan “orqokuna” nisqantaqa “sasachakuykunapa orqonkuna” nispa. Kay runakunapa llamk'ayninqa karqan pampachay “sapa orqota.” Chay llamk'ay, ñak'aq kawsaypa yapuy llamk'anamanta waqyasqa común runakuna hunt'asqanqa, rikuchin allin Biblia yachaymanta metodología-ta reqsichiyta, chay pacha teólogo runakuna qusqanku runa fábulankunapa platosninkuwan contrastasqa.

“Juan Bautistaq rurasqan, hinaspa qhipa p'unchaykunapi Elíaspa espírituwan atiyinwan lloqsispa runakunata mana kuyukuyninkumanta rikch'achiqkunapa rurasqankuqa, achka imakunapiqa kikillanmi. Paypa rurasqanqa kay pacha tiempopi rurasqa kananpaq llamk'aypa unanchanmi. Cristoqa iskay kuti hamunanmi allin kaywan pachatuta juzganapaq. Diospa kachaqninkuna, kay pachaman qhipa amonestay willakuyta apaqkunana, Cristopa iskay hamuyninpaq ñanta wakichinankum, imaynan Juanqa ñawpaq hamuyninpaq ñanta wakichirqan hina. Kay wakichiy llamk'aypiqa, ‘sapa urquchayqa hatarichisqa kanqa, sapa orqoqa urayachisqa kanqa; q'ewi ñankunana chiqanyachisqa kanqa, ch'aki chiqakunapas pampachisqa kanqa,’ imaraykuchus historiaya yapamanta kutimunqa, hinaspa huk kutitaq ‘Señorpa

k'anchayninqa rikuchisqa kanqa, llapa aycha runakunataq kuskallaña rikusqanku; Señorpa siminmi rimarqan.” Southern Watchman, March 21, 1905.

Kinsa kimsakunap kimsan musuqchasqakunapa kayninmi Isaiaspa reqsichisqan: llapa wayq'ukunam hatarichisqa kanqa, llapa urqukunam uraykachasqa kanqa, q'iwikunap chiqanyachisqa kanqaku, ch'aki mana pampasqa chiqakunap pampachisqa kanqaku. Señorpa ñanninqa, wayq'ukunata hatarichispa, urqukunata uraykachispa, q'iwikunata chiqanyachispa, ch'aki mana pampasqa chiqakunata pampachispa waqaychasqa, ñawpaq ñankunam.

Ch'inllapi waqaqpa simin: Señorpa ñanninta wakichiychis, Diosninchikpaq ñawraq pampapi hatun ñanta cheqanchaychis. Tukuy urquchaykuna hoqarisqa kanqa, tukuy orqokuna hinaspa moqokuna uraykuchisqa kanqa; q'ewi ñankuna cheqanchasqa kanqa, ch'ullku chiqankunapas pampa tukusqa kanqa. Hinaspa Señorpa k'anchaynin rikuchisqa kanqa, llapa aychayoqkuna kuskalla rikusqanku: Señorpa siminmi chayta rimarqa. Isaías 40:3–5.

Simi tapukuyllapi urmaq judíokuna Juan Bautistaman tapusqanku hamuq Elíaschu kanki nispa, payqa kutichirqan manam kaniñachu; chaymantap kikinmi reqsichikurqan Isaíasmanta pasajewan.

Kaymi Juanpa willakuyninmi kashan, chay judíokuna Jerusalén llaqtamanta sacerdotekunata levitakunatawan kachamurqanku tapunanpaq: “¿Pitaq qan kanki?” nispa. Payqa willakurqan, mana ñegarqanchu; aswanpas willakurqan: “Ñoqaqa manam Cristochu kani” nispa. Hinaspatap tapurqanku: “¿Imatap chayri? ¿Qanchu Elías kanki?” nispa. Paytaq nin: “Manam kanichu.” “¿Qanchu chay profeta kanki?” nispa. Paytaq kutichin: “Mana” nispa. Chaymi payta nirqanku: “¿Pitaq qan kanki? Kachamuwaqniyu-kunaman kutichiyta apachinaykupa. ¿Imatap qan kikiykimanta ninki?” nispa. Paytaq nirqan: “Ñoqaqa ch'in p'itita waqaqpa rimayninmi kani, ‘Señorpa ñanninta allinchaychis, chiqanyachiychis,’ nispa, imaynachus profeta Isaías nirqan.” Juan 1:19–23.

“Señorpa ñanninta” wakichiyqa reqsichin ima metodologíatachus angelkuna Millerta pusarqanku entiendenapq hinaspa llamk'achinanapq, “ñan” nisqomanta bíblicopi kaq yachayta wakichinanapq, chay ñanpita runakuna purinanapq karqan. Sapa “orqo”qa urayachisqa kanan karqan, imaraykuchus bíblica profecíapi orqokunap cheqaqkunata reqsichin, chaykunap ñawpaq rikuyllapi ancha sasa entiendenapq hina rikukun. Daniel qhelqepa chunka hukniyuq t'aqa, tawa chunka pichqayuq versículopi kachkan chay sumaq santo orqota entiendenapqqa, maymanchus norte rey yaykuyta munan, ñawpaqta reqsinam literal sumaq santo orqota Jerusalén llaqtapi, mayqenchus proféticamente sut'inchin espiritual sumaq santo orqota. Chay Armagedón sutiyoq orqota sut'inchinanapqqa, mayqenchus “Megidopa orqo” nin, hukqa rinan literal Megidoman. Chay sasa hina qhawasp profética sasachakuykunap anchhuykuchisqa kanku, imaynachus huk imapa qallariyninqa chay imapa tukukuyninta rikuchin nisqa kamachiy llamk'achisqa kaptin.

Isaiasp rikuchisqan, Juampa willakusqan, hinaspa Millerpa sut'inchasqan metodologiyam llapan wayq'ukunata hatarichin. Imayna kaptinpas “rikuy wayq'u” nisqa Isaias ishkay chunka iskayniyuqpi, “wañusqa tullukunap wayq'un” nisqa Ezequielpi, utaq Joel qelqapi “Josafatpa wayq'un” nisqa, Cristopa kaynin allinta entiendesqanmanta sayasp metodologiyam—Milleritakunap historiánkupi Palmoni, Musphay Yupaychaq hina rikuchisqa

kaptin, utaq ñuqanchikpa historiaykupi Alfa hinaspa Omega, musphay simi yachaq hina rikuchisqa kaptin—Diospa Siminpa “wayq’unkunapi” rikuchisqa profetiku chiqakunata hatarichin.

Qiwisqa ruwaykuna allinchasqa kananpaq, ch’usaq mana llamp’u mayukuna pampachisqa kananpaq nisqaqa, Laodicea sacerdotekuna ruwasqanku costumbrekunatawan tradiciunkunatawan allinchay llamk’anamanta riman, chaykunawanmi qullusqa mikhuy platosninkupi fábulakunata sayachinku. Elíasqa llamk’ayninqa sut’inchasqa kachkan, teólogo-kunapaq sacerdotekunapaq fábulankunaman contrapi, Bibliamanta chiqap allin yachachiy ñan hina. Chay llamk’ayqa “runakuna llapanpaq rikch’aq” nisqa runakunawanmi hunt’achisqa, mana yachaysapa sacerdotekunawan teólogo-kunawanchu. Kay kimsa testigokunapa profético característicankunapiqa, huk sasach’akuyninnaq chiqap kaqpas kachkan: hamuq Elíasqa qhari runa kanqa.

Chay qhawasqaqa mana ancha importanqachu hina rikuriyta atinman, ichaqa Adventismoq teologonkuna qankichisqanku willakuyninkuta sayachiyta maskaspa, Panichay White-pa huk qillqasqanmanta apamunku maypichus pay hamuq pachapi rimarin huk runamanta, Elíasqa espiritunwan atiyninwan hamunanta; hinaspataq kikinkupa willakuy-sutinchasqankuta yapananku, chaymanta mana kutispa ninku Panichay Whiteqa pay kikinmanta rimashasqanta.

“Profecía nispaga hunt’akunanmi. Señorqa nin: ‘Qhawariychik, noqa kachamusaq qankunaman profeta Eliasta, manaraq Señorpa hatun manchay p’unchaynin chayamuchkaptin.’ Huk runan hamunan Elíasqa espiritunpi atininwanpas, [Qhaway yapasqa qillqapi.] hinaspa pay rikurimuspaqa, runakuna ichapas ninman: ‘Ancha sinchita qaparinki, qhelqa-qelqakunatapás mana allintachu sut’inchanki. Saqey ari, ñoqaqa yachachisqayki imaynatas yachachinayki kacharisqaykita.’”

Achkakunaqa kanku Diospa rurasqanta runapa rurasqanmantapas mana t’aqwiypi reqsisqankumanta. Noqaqa cheqaqta nisqayki imaynatachus Dios qoywasqanman hina, hinaspan kunan niykichik: sichus pantasqakunata maskhayllapi qhipakunki, ch’iqninakuy sonqoyuq kanki, manapuni hayk’aqpas cheqaqta reqsinkichu. Jesusqa disipulonkuna-man nirqan: “Achka imakunaraqmi qankunaman niykichikman, ichaqa kunanqa manaraqmi apanaykichik atinkichu.” Paykunaqa manaraqmi kasharqanku santu, wiñaypaq imakunata chaninchaypaq allin kasqapi; ichaqa Jesusqa prometirqan Kusiqa Sonqochiqta kachamunanta, paymi llaqa imakunata yachachinqa, hinaspa llaqa imakunata yuyarichisunkichik, imatatachus pay nirqan chayta.

“Wawqikuna, ama runapi atinikuyninchista churanaqchu. ‘Saqiyichis runata, paypa samayninqa senqanpi kashan; imapaqtaq payqa yupaychasqa kanan?’ Qankunaqa mana atiq almankichista Jesúsmanmi wataykuchiyichis. Manam allinchu ñuqanchikpaq uray pampapi pukyumanta upyananchik, orqopi pukyu kashaqtin. Saqisunchik uray mayukunata; hamusunchik hanaq pukyukunaman. Sichus kanman huk cheqaq kaypa punto, mana entiendesqaykichis, mayqenpi mana acuerdopi kankichis chayta, maskhayichis, qillqasqa simita qillqasqa simiwan tupachiyichis, cheqaq kaypa socavonninta Diospa siminpa orqominasman ukhu ukhukama uraykachiyichis. Qankunaqa kikiykichista hinallataq yuyayniykichistapas Diospa altarninman churaykuychis, ñawpaqmantapacha hap’isqa yuyayniykichista anchuchiyichis, hanaq pacha

Espíritu-taq llapa cheqay kayman pusasunkichis.” Testimonies to Ministers, 475, 476.

“Huk runa Eliaspa espírituwan atiywan hamunan: Kay simikunaqa mana allinta entiendisqa karqan wakinkunaq, hinaspa huk sapa runaman churasqa karqan, paymi yuyasqa qarqa hamunanta profetapa willakuyninwan, Señora Whitepa kawsayninmanta llamkayninmantapas qhipaman. Kay kimsa párrafokuna, ‘Let Heaven Guide’ sutiyuq kay qillqapi kaqkunaqa, Ellen Whitepa Battle Creek, Michigan llaqtapi rimarisqanmantam aslla rak’uta qhawachin, enero 29, 1890, paqarinpi. Kayqa Review and Herald, febrero 18, 1890, nisqapi rikhuriptinqa, ‘How to Meet a Controverted Point of Doctrine’ sutiyuqmi karqan. Huknin excerptokuna kay artikulomanta hurqusqa, hinaspa aswanraq kay volumenpa wakin p’anqakunata hunt’achinapaq apaykachasqa, tarikunku p’anqakuna 23, 104, 111, 119, 158, 278, hinaspa 386 nisqakunapi. Artículo tukuy kayninpi kutichisqa kashan Selected Messages 1:406–416 nisqapi, hinaspa ‘Let Heaven Guide’ sutiyuq excerptota ruwaq rak’uqa rikhurin p’anqakuna 412 hinaspa 413 nisqakunapi. Artículo tukuy kayninpi ñawirisqa kaptinqa sut’ita rikurin: Ellen Whiteqa, kay nisqanpi, Minneapolis Conference qhipaman huk watamanta aswan pisillata qhipapi Battle Creekpi huk huñunasqa runakunaman rimarispas, kikin ministerionmanta rimasharqan. Wakinkunaqa paypa llamkayninta kritikayta qallarisqankuña. Reparaychis: chay párrafomanta ñawpaqninpi, kay volumenpi p’anqa 475pi rikhuyniyuqman ñawpaqta, Ellen White kayhinata nin:”

“Ñuqanchikqa chay hina huk kasqaman haykunanchikmi, maypichus llapa sapanchasqakuna chulluykuchkanqa. Sichus ñuqa yuyani k’anchayniyoq kasqayta, chayqa ruranyta rurasaqmi chayta rikuchispa. Ama hina kaspas, wakinkunawan tapunakuyta rurayman chay willakuymanta, mayqentachus Señorqa runakunaman qunaypaqniyan kamachiwashan, punku wisq’akuyta atinman, chaymanta k’anchayqa mana chayanampaq Diospa kachamusqan runakunaman. Jesúsqa Jerusalénman yaykuspa puriptin, ‘yachaqkunapa llapa achka huñusqasqan qallarikurqan kusikuyta hinaspa Diosta hatun qaparinawan alabayta, tukuy atiyniyoq rurasqankunata rikusqankurayku; nispas: Saminchasqa kachun Señorpa sutinpi hamuq Reyqa; hanaq pachapi thak kay, ancha hanaqpi k’anchaynintaq kachun. Hinaspa wakin fariseokuna, achka runakunamanta, Payman nirqanku: Yachachiq, discipuloykikunata upallachiy. Paytaq kutichispa nirqan: Qankunaman niykichis, kaykuna upallakunankuman chayqa, rumikunaqa chaylla qapariyninkuman’ (Lucas 19:37–40).

“Judíokunaqa kallpachakuyta munarqanku Diospa siminpi willasqa kasqan willakuyta willayta hark’anankupa.”

“Chaymantataqmi pay kikinpa kawsayninmanta yapamanta rimarin:”

“Profecíaqa hunt’asqa kanan tiyan. Señor nin: “Qhawariy, noqa kachamusaqman Elías profetata Señorpa hatun manchay p’unchaynin hamunankama ñawpaqta” (Malaquías 4:5). Pipas hamunan tiyan Eliaspa espírituwan atiyinwan, pay rikhurimuptinqa runakuna ichapas ninqaku: “Qamqa ancha tukuy sonqoykiwanmi rimanki, qelqasqa Qhelqakunatapas mana allintaqa tantiyachkanki”.”—Selected Messages, volumen 1, 412.

“Payqa kkillanpa kawsasqanman riqsichkasqantaqa sut’inchapas qhipanpi hamuq pharaqmanta, maypichus kayhinata nispas willakun:

“Cheqaqta nisqanta willasaq, imaynachus Dios qoykuwaptin....” Testimonies to Ministers qillqaman yapasqa.

Ellen Whiteqa tiemponpi teólogo-kunapa, umalliq-kunapa ñawpa willakuykuna-man kutichinankupaq kasqanqa mana ima qhawachiytapas qunchu pay kikinta “qhari” nisqaman riqsichisqanta, hamuq p’unchawkunapi Elíaspa espirítunwan atiyinwan hamunanpaq. Maypitaq kachkan ima qhawachiypas Adventismo ukhupi Ellen Whitepa achka awqankunamanta, paypa Biblia nisqakunata churayman apanan ñanta maqanakusqankumanta? Hayk’aqtaq payman nisqa karqan: “qamqa mana allintaq Escritura-kunata sut’unchankichu”? Sumaqta sut’inchan, kay pacha tukukuyninpi runakunapa kuyuyaynin kananta, Elíaspa espirítunwan atiyinwan kallpachasqa; chaymantaqa mana ima chiqap ñanpas kanchu ninapaq pay yuyasqanta, kinsa kaq angelpa hatun waqyasqan kuyuyaynin chay pachaña pasakusqanta, pay hamuq p’unchawkunapi Elíaspa atiyin rikurimuyninmanta willakusqan tiempopi. Laodicea nisqa Adventista teólogo-kunaqa paykuna qatikuq ayllunkuman iñichiyta munanku Hermana White “paypa kikin kawsay experiencianmanta rimasqanta” “referisqanta”, Señorpa hatun manchakuypaq p’unchawninman manaraq chayamuspa profetan Elías cachasqa kasqan hunt’akunin hina.

Qhawariychik, noqaqa kachamusqayki Elías profetata, Señorpa hatun manchakuy p’unchawnin hamunanmanta ñawpaqta. Malaquías 4:5.

Huk willkaq Elíaspa huk unancha kasqanqa kaymi: payqa qillqasqa simipi huk metodologíata rikuchin, mayqinchus costumbrekunamanta hinaspa tradicionkunamanta ñawpaqta willasqakuna qillqaykunata rakiykachaq sacerdocioqa fabulanankunata contranin. Ñanta wakichisqan ruwaynin (“kaymi ñanqa, paypi puriyichik”) hunt’akun qillqasqa simipi kaq metodologiawan, mayqinchus waqlliqchasqa sacerdocioqa yachachikuyninkunata contranin. Hinaspataq Elíaspa, Juan Bautistapa hinaspa Millerpa kimsan testigonkuna hina, Hermana Whitepa chay hina hamuq Elíaspa rikurimuyninmanta testimoniowan kуска, payqa qhari kanqa, mana warmichu. Palmoniwan hinaspa Alpha y Omegapa metodologían allinta entiendisqa kaptin, reqsikunku mana sasallachu qillqasqa simita hamut’anapaq bibliapa kamachikuykunamanta huk huñu hina, aswanpas Cristopa caracterninpa huk qillqasqa rikch’aynin hina, mayqinchus paypa glorianmi.

Chaynataq Señorpa k’anchaynin rikuchisqa kanqa, llapa runakunataq hukllapi rikunqaku; Señorpa siminmi chayta rimarisqa. Isaías 40:5.

Cristopa kikin kawsayninmi rikuchisqa kachkan imayna ñanwanqaqa Hina Rimayninta hamut’ana kananpaq; payqa Rimaymi.

“Diospa kamachikuynin hanaq pachapi santwariupi kashaqa hatun qallariy kasqanmi, chaymanta rumi tablapi qillqasqa kamachikuykuna, hinaspa Moisespa Pentateucopi qillqasqan, mana pantayniyuq rikusqa kikinchasqa qillqay karqan. Kay ancha importante kaqta allinta entenderqankuqa, chayhina pusasqa karqanku rikunankupaq divino kamachikuypa santu, mana hukmanyariquq kasqanta. Paykuna rikurqanku, mana hayk’aqpas ñawpaqman hina, Salvadorpa siminkuna ima ancha kallpayoq kasqanta: ‘Hanaq pacha kay pachawan pasaqkama, kamachikuymanta manam huk huch’uy qillqapas, nitaq huk ch’ulla qillqapas imaynamantaqa chinkapunqachu.’ Mateo 5:18. Diospa kamachikuyninqa, Munayninpa rikuchikuynin kaspa,

Characterninpa kikinhasqa qillqaynin kaspas, wiñaypaqmi sayanan, ‘hanaq pachapi chiqap testigo hina.’ Manam huk kamachikuyllapas qullusqachu; manam huk huch’uy qillqapas, nitaq huk ch’ulla qillqapas tikrasqachu. Salmista nin: ‘Wiñaypaq, Señor, simiyki hanaq pachapi takyachisqa kachkan.’ ‘Lliw kamachikuyninkunaqa chiqapmi. Wiñaypaq, wiñaypaqmi sayachkanku.’ Salmo 119:89; 111:7, 8.” The Great Controversy, 434.

Chunka chunka tawa kamachikuykunaqa Cristopa kikin kayninmanta mana tukukuq qillqasqa rikch’aynin kasqankuman hina, chaynallataq profetapa sut’inchay kamachikuykunaqa paypa kikin kayninmanta qillqasqa rikch’ayninmi.

Noqanchik kikinchikrayku yachayta atinchik imataq cristianismota ruwachkan, imataq cheqaq kaq, imataq chaskisqanchik iñiy, imataq Bibliaq kamachikuyninkuna—hanaqpacha aswan hatun atiyuqpaqmanta qusqanchik kamachikuyninkuna. Achka runakunaqa iñinku mana ima razónniyuq, mana iñiyninkuta sayachinankupaq imapipas kaqniyuqwan, mana allin testimoniokunawan cheqaq kaymanta. Sichus huk yuyay paykunapa ñawpaqmantapacha yuyasqankuwan tupaqtin, chaytaqa usqhayllam chaskinku. Manam imaraykum imamanpas yuyaymanaykuchu, iñiyninkuqa manam cheqaq cimiento yuqchu, hinaspa wateqay pacha chayamunqa chaypi taripakunqaku aqo patapi wasichakusqankuta.

“Pipas kikin mana allin kachkasqanmanmi samaykun, Qellqasqa Diospa Siminmanta kunan p’itiyoq mana hunt’asqa yachayninwan, kaytaq salvasqampaq chaylla aypanman hina yuyaspa, wañuyman apaq pantasqapi samaykushan. Achka runakunan mana sumaqta qhispichisqa kanku Qellqasqa Diospa Siminmanta argumentokunawan, chayhinaqa pantayta reqsispa t’aqwiriya atinkuman, hinaspaq llapa tradición nisqata, superstición nisqata, cheqaq kashaqta hina qhawachisqakunata huch’achayta atinkuman. Satanásqa kikimpa yuyayninkunata Diospa yupaychasqanman yaykuchirqan, Cristoq evangelionpa llamp’u ch’uyanchasqa kayninta waqlliyta munaspa. Achka runakuna, kunan pacha cheqaqta creenikuqkuna nispata rimakuqkuna, mana yachankuchu imataq chay huk kutilla santosman qusqa fe nisqaqa—Cristo qankunapi, gloriaq suyaynin. Paykunaqa yuyanku ñawpaq linderokunata amachashankuta; ichaqa q’oñi-chiri kanku, mana allin sonqoyoq. Mana yachankuchu imayna kasqanta kawsayninkuman awayta, hinaspa kuyaypa chay cheqaq kallpanta, fe nisqaqa, hap’iyta. Mana aswan allinta Bibliata yachaqkuna kankuchu, aswanqa qilla, mana allinta uyarikuq. Qellqasqa Diospa Siminmanta pasajes nisqakunapi yuyaykuna ch’iqninakuykuna rikurimuptin, kaykunaqa mana ima raykupas yachayman yachasqakuna, mana takyasqa kankuchu imata creenikushankuta, cheqaqmanta urmaykunku. Llapanman allinta takyaykuchwanmi divina cheqaqta sinchita mask’anankupaq, chayhinaqa yachanankupaq yachashankuta imataq cheqaq kasqanta. Wakinkuna achka yachayniyoq kashankuta niyku, hinaspa imayna kashankuman kusikunku, llamk’anapaq manaña aswan kallpayoq munayniyuq kaspas, Diospaqwan, hinaspa alma-kunapaq, paykunarayku Cristo wañusqanpaq, mana aswan ruphasqa kuyayniyoq kaspas, Diosta hayk’aqpas reqsisqankumanta hina. Mana Bibliata ñawinchankuchu [chaypaq] t’uquta, wirata kikinkuq almankuman churakunankupaq. Mana sientenku kayqa Diospa simin kasqanta, paykunaman rimashaqta. Ichaqa, salvasqaman ñanta entiendesun chayqa, chiqap kachaq Inti nisqapa k’anchayninmanta qhawayta munasunchik chayqa, Qellqasqa Diospa Siminta huk raykupa yachayta munanchik, Bibliapa promesankuna, profecíankunapas qespichiypaq divina planoman sut’i gloriaq

k'anchayninkunata qicharimunku, hatun cheqaqkunaqa mana sut'ita entiendesqachu kanku.”
The 1888 Materials, 403.

Cheqaq runa kasqayta chiqaptaq cristiano kasqayqa Cristo hina kaymi. Kay qillqasqa rikuchinmi noqanchik “kikinchiqpaq yachananchikta imataq cristianismo nisqaqa kasqanta.” Ninmi noqanchik “yachananchikta” “imaqmi cheqaq kayqa” nisqanta. Noqanchik “yachananchikta” “imaqmi chaskisqanchik iñiypas kasqan” nisqanta. Noqanchik yachananchik “imaqmi Bibliaq kamachikuyninkuna—kamachikuykuna aswan hanaq kamachiqmanta qusqakuna” nisqanta. Cristo hina kayqa munanmi yachayta imaq Bibliaq kamachikuyninkuna kasqanta, chaykuna aswan hanaq kamachiqmanta qusqakuna kasqanrayku. Mana chay kamachikuyniyuqqa manam Cristo hina kayta atisunmanchu, imaraykuchus aswan hanaq kamachiqmanta qusqakunaqa Paypa characterninpa qillqasqa rikchayninmi.

Huknin Elíasqa huknin kayninqa kachkan pactopa willakuqpaq ñanta wakichiy llamk'aymi. Elíasqa rikuchin chay llamk'ayta, mayqanqa huk ñawpaq akllasqa llaqta saqisqa kachkan, chay pachallapitaq musuq akllasqa llaqta akllasqa kachkan, chay hina willasqa ñawpaq pacha ukhupi hunt'asqa. Chay pachasqa mayllay ruwayta rikuchin, mayqanmantam llusqiy huk llaqta, ch'uya ofrendahinata rikuchisqa, ñawpaq mana ch'uya akllasqa llaqtamanta sut'inchasqa.

Qhawariy, ñoqaqa kachasqa kachayniyta, paymi ñawpaqniypi ñanta allichanqa: chaymantataq Señor, mayqanpaqmi qankuna maskhashankichik, usqhaylla hamunqa templonman; arí, rimaykuypa kachaqninmi, mayqanpitaq qankuna kusikunkichik: qhawariy, paymi hamunqa, nispa riman Ayllukunapa Señor. Ichaqa, pintaqa sayayta atinman hamuynin p'unchawpi? pintaqa sayanman rikhurimuptin? imaraykuchus payqa hina kachkan qori ch'uyachiq nina hina, t'aksapakuqkunapa jabonninkuna hinataq. Paytaq tiyaykuspa qori qollqeta ch'uyachiq hina qhipayman, ch'uyachinmanmi qollqeta; Levípa churinkunatapas ch'uyachinqa, qori qollqe hina sumaqta pichaspa, chay hina Señorpaq hunt'asqa sunquwan haywarinankupa. Chaymantataq Judápa Jerusalénpa haywarisqankuna Señorpaq allinmi kanqa, ñawpaq p'unchawkunapi hina, ñawpa watakunapi hina. Malaquías 3:1–4.

Juan Bautistaqa Cristo usqhaylla hamuspa Templonta pichanampaq ñanta wakichirqa. Templo pichayqa, Cristo ministerionpa qallariyninpi hinaspa tukukuyninpi, Malaquías qelqapa kinsa kaq kapitulon nisqanta hunt'asqa karqa. Juanqa chay willakuq karqa, pactopa Willakuqninta ñanta wakichiq, Levípa churinkunata chuyanchanampaq.

“Templota pichasqampi, Jesusqa Mesías kasqanmanta misiónninta willakurqa, hinallataq ruwanasninman yaykurqa. Chay temploqa, Diospa Presenciaqa tiyananpaq sayachisqa, Israelpaqpas hinallataq kay pachapaqpas huk yachachiy rikch'achiy kananpaqmi wakichisqa karqa. Wiñay tiempuymantapacha Diospa munaynin karqa llaqta kamasqa kaqkuna, k'anchayniyuq, santo serafinmanta runakama, Kamaqpa unaychasqa tiyasqa templo kananpaq. Huchamantaqa runakuna mana ña Diospaq templochu karqaku. Mana allikaywan tutayachisqa, qhellisqaña kaspas, runapa sonqonqa manaña Divino kaqpa k'anchayninta rikuchirqañachu. Ichaqa Diospa Churinpa runayakuyninwanqa, Hanaq Pachapa yuyaynin hunt'akun. Diosqa runakaypi tiyan, hinaspa qespichiq graciawan runapa sonqonqa yapamanta Templon tukupun. Diosqa munarqa Jerusalén llaqtapi temploqa sapa kuti testigo hina

kananpaq, sapa almaqpaq kicharisqa hatun destino kasqanmanta. Ichaqa judiokunaqa mana unanchayta entienderqakuchu chay wasipa, may sumaq hatunchakuspa qhawasqanku kaqta. Paykunaqa mana quqakuykuchu kikinkuta santo templo hina Diospa Espíritunpaq. Jerusalén llaqtapi templopa pationkuna, mana santo rantiywan rantichiywan qapariy hunt'asqa, ancha cheqaqtapuni sonqopa templonta rikch'achirqan, munay huch'uykunaq presenciawan, mana santo yuyaykunawan qhellichasqa. Templota kay pachapi rantikuqkunamanta hinallataq rantiykuqkunamanta pichaspa, Jesusqa misiólnninta willakurqa sonqota huchapa qhellinmanta pichanaypaq,—kay pachapi munaq kaykunamanta, kikillanpaq munapayaykunamanta, mana allin ruway yachakuyninkunamanta, chaykuna almata ismusqanku. ‘Qankuna mask’asqayki Señorqa usqhayllam Templonman hamunqa, arí, alianzaq Kachaqnin, pichus qankuna kusikunkichik chaymanta: qhawariychik, payqa hamunqapuni, nispa Señor de los ejércitos rimarin. Ichaqa, pim kawsanqa paypa hamusqan p'unchawpi? pim sayayta atinqa rikurimusqanpi? imaraykuchus payqa qori qhelliq nina hina, t'aqsakunaq jabonnin hina. Qosqoyuq qori qhelliq hina tiyaykuspa, qullqita ch'uyanchanqa; Levípa churinkunatapas ch'uyanchanqa, qorita qullqitapas hina qhellinmanta pichaspa.’ Malaquías 3:1–3.” The Desire of Ages, 161.

Bautista Juanqa karqan chay kachaq, Cristopaq ñanninta waqaychaspa paypa templonta pichanampaq usqhaylla hamunampaq; hinallataqmi William Millerpas chaylla preparacion llamk'anata hunt'arqan, Cristo 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawninpi Santísimo Lugarman usqhaylla hamunampaq.

“Cristopa hamuqnin, noqanchikpa hatun sacerdote hina, aswan santu cheqman, santuario pichanapaq, Daniel 8:14pi rikuchisqa; Runa Churipa hamuqnin Ñawpaq P'unchaykunamanta Kaqman, Daniel 7:13pi qhawachisqa hina; hinaspa Señorpa hamuqnin Templonman, Malaquías willakusqanman hina ñawpaqmantaraq willasqa, kaykunaqa chay kikin ruwasqa pasaqmanta willakuyninkunam; hinaspa kaytaqa qashan representasqanmi noviopa hamuqnin kasarakuymán, Cristopa chunka sipaskunamanta rimay willakuypi, Mateo 25pi nisqan hina.” The Great Controversy, 426.

Juanwan Millerwan rikch'achirqanku Malakíaspa sut'inchasqan pichayta, chaymi kunan ñawpaqkuna pachasninchikpi ruwasqa kachkan.

Profetaqa nin: “Huk angelta rikurirqani hanaq pacha-manta uraykamusqanta, hatun atiyuniyuqta; kay pachataq paypa k'anchayninwan achikyarqan. Hinallataq sinchi kallpawan hatun qapariyniyuq simipi qaparirqan, nispa: Hatun Babilonia urmarqan, urmarqan, supaykunapa tiyanankuman tukurqan” (Apocalipsis 18:1, 2). Kayqa iskay kaq angelpa qusqan kikin willakuymi. Babilonia urmasqa kachkan, “llapa nacionkunata huachakuyninpa phiñakuynin vinonta upyachisqanrayku” (Apocalipsis 14:8). ¿Imataq chay vinoqa?—Llut'a yachachikuyninkunam. Payqa tawa kaq kamachikuypi kaq Samana p'unchaypa rantinpi huk llulla samanata kay pachaman qusqan, hinallataq Edénpi Satanás Eva-man ñawpaqta nisqan llullakuyta yapamanta rimarisqan—almaq natural mana wañuq kayninta. Achka aylluyuq pantasqakunatapas mast'arqan karu-kamay, “runakunapa kamachikuyninkunata yachachikuykunapaq yachachispan” (Mateo 15:9).

“Jesús qallariqtinmi llapan runakunaman willakusqanta, Templota picharqan chay sacrílego profanaciónmanta. Hinaspataq, paypa ministerionpa qhipa rurayninkunamanta huknin karqan Templopa iskay kaq pichariynin. Chay hinaqa, kay pachata waqyaypaq qhipa llamk'aypi, iglesiakunaman iskay sut'i qayakuykuna rurasqa kachkan. Iskay kaq angelpa willakuyninqa kaymi: 'Babilonia urmaykunña, urmaykunña, chay hatun llaqtam, tukuy nacionkunata machachisqanrayku waqllikusqan phiñakuyninpa vinonwan' (Apocalipsis 14:8). Hinaspataq kinsa kaq angelpa willakuyninpa sinchi qapariyninpi, hanaq pachamanta huk rimay uyarikun nispá: 'Lloqsiychis paymanta, llaqtay, ama huchankunapi rakinakuychispaq, amataq muchuyninkunata chaskiychispaqchu. Huchankunaqa hanaq pachakama chayasqaña, Diosqa mana allin rurayninkunatapas yuyarirqanñam' (Apocalipsis 18:4, 5).” Mensajes Selectos, libro 2, 118.

Cristopa ministerionpi iskay templota pichaykuna, hinallataq historia Milleritaq iskay templota pichaykunaqa, Malaquías qillqapa kimsa kaq capítulo nisqanta hunt'asqakuna karqan, hinaspataq ñawpaqman riqsichin iskay templota pichaykunaman, chaykunaqa qallarikurqan 11 septiembre 2001 watapi, New York llaqtapa hatun wasikuna Diospa huk llamk'ayninwan urmachasqa kaptin, hinaspa Apocalipsis chunka pusaqniyuq kaqpi atiyiniyuq angel uraykamurqan kay pachata kikinpa hatun k'anchayninwan k'ancharinanpaq. Kaymanta wakin ima aswankuna ukhupi, kayqa mana chiqaqchaspa qhawaqmi Adventismopa Laodicea kaq teologonkuna haywarisqan q'ewi willakuy mikhunata, paykunaqa ninku Ellen Whiteqa Elias profeta kasqanta, Señorpa hatun hinaspa manchay punchawman ñawpaqta hamunanpaq. Templota pichayqa, chay pacha Apocalipsis chunka pusaqniyuq kaqpa angelnin uraykamusqanpi ruwakusqanqa, qallarikurqan pusaq chunka suqta watakuna qhipaman, Ellen White samana pampaman churakusqanmantaraq.

Juan Bautista y sus discípulos, Miller y los Milleritas y Future for America representan a los mensajeros que preparan el camino para que el mensajero del pacto venga súbitamente a Su templo y lo limpie de su profanación sacrílega.

Eliasqa huk runata rikch'achin; payqa huk runata sut'in. Sut'i kawsay puriyamanta qayasqa runata sut'in, mana saserdotekuna yachaq teologota chu. Paypa ministerionqa allin biblia metodologíata rikuchin, chaymi aswan hatun kamachiqpa qusqa kamachiykunakuna kanku. Paypa ministerionqa kunan Laodicea saserdotekunapa metodologíanwan tupapayan, chayqa fábulakuna, costumbrekuna, tradiciones nisqakunamanta. Ñanta waqichin huk pichay ruwaypaq, chay pichayqa huk musuq akllasqa llaqtata hatarichin, chay akllasqa llaqtapa puchuqninkunamanta, mayqinchus qispichisqa kanku. Chay pichay ruwayqa usqhaylla pasanampaq churakusqa contexto ukhupi kachkan.

Elías pas huk representakun Diospa huk ministerionta hinallata huk llank'ayta, chaytaqa Dios kikinmi sut'inchaspa sayachin, Diospa sapallan ministerion kasqanta.

Kayta qatiqqipa Milleritakunaq historiankupi kayta qawachisunchik.

Chay siq'isqa tarde q'epichasqa sacrificiopa p'unchaynin chayamushaqtin, Elías profeta qayllaykurqan, hinaspa nirqan: Tayta Dios, Abrahampa, Isaacpa, Israelpa Diosnin, kunan p'unchay yachasqa kachun qamqa Israelpi Dios kasqayki, ñoqataq qampa kamachiqniyki

kasqay, hinaspa kay llapa rurasqaykunataqa qampa simiykiman hina rurasqay. 1 Reyes 18:36.